

ELENA-ANA NECHITA

METODOLOGIA INVESTIGĂRII INFRAȚIUNILOR

CAPITOLUL I

PROCESUL DECIZIONAL ÎN CADRUL COOPERĂRII JUDICIARE ȘI POLIȚIENEȘTI

§1.1. Noțiuni introductive

Cooperarea în domeniul justiției și al afacerilor interne¹ este legată de dreptul de liberă circulație a persoanelor, astfel că sunt de interes comun: regulile privind trecerea frontierelor exterioare ale Uniunii, politica de azil, politica în domeniul imigrării, lupta împotriva drogurilor, a fraudelor de dimensiuni internaționale, cooperarea vamală, cooperarea judiciară în materie penală și civilă etc.

Statele membre au obligația de a se informa și de a se consulta în domeniile de interes, precum și de a institui colaborări între serviciile competente în aceste domenii².

Crearea unui spațiu de libertate, securitate și justiție realizabil prin combaterea criminalității face parte dintre obiectivele celui de-al treilea pilon³. Programele comunitare

¹Uniunea Europeană este fondată pe trei piloni:1.Comunitățile Europene; 2.Politica externă și de securitate comună; 3.Cooperarea polițienească și judiciară în materie penală. Cel de al treilea pilon al Uniunii Europene, stabilit prin titlul VI al Tratatului de la Maastricht, Ovidiu Ținca, *Drept comunitar general*, ediția a III-a, Ed."Lumina Lex", București, 2005, p.28.

² Philippe Manin, *Les communautes europeennes L'Union Europeenne*, 3 edition, Edition A. Pedone, Paris, 1997, p.281.

³ Art. 29 din T.U.E prevede că: „obiectivul Uniunii este acela de a oferi cetățenilor un nivel ridicat de protecție într-un spațiu de libertate, securitate și justiție, prin elaborarea unei acțiuni comune a statelor membre în domeniul cooperării polițienești și judiciare în materie penală”.

oferă oportunități financiare pentru inițiative care au drept scop încurajarea cooperării și asocierii dintre instituții și organizații similare din diferite state membre și țări candidate în curs de aderare. Dintre acestea amintim: - programul AGIS pentru cooperare în domeniul penal și îmbunătățirea sistemului de prevenire și de combatere a crimei organizate în general;

- programele STOP și DAPHNE concepute pentru prevenirea și combaterea traficului de ființe umane, precum și combaterea diferitelor tipuri de violență.

Finanțarea unor astfel de inițiative contribuie la dezvoltarea unor culturi comune de prevenire și combatere a diferitelor infracțiuni facilitând procesul de apropiere a legislațiilor penale ale diferitelor state membre.

Tratatul Constituțional a introdus actualul pilon trei al Uniunii Europene în partea a II-a, titlul III, capitolul IV – intitulat „Spațiu de libertate, de securitate și de justiție” – în care sunt reglementate:

- Politicile relative la controlul la frontiere, la azil și la imigrare;

- Cooperarea judiciară în materie civilă;

- Cooperarea judiciară în materie penală;

- Cooperarea polițienească.

În acest cadru, Uniunea aplică următoarele principii generale: 1) absența controalelor asupra persoanelor la frontierele interioare și dezvoltarea unei politici comune în materie de azil, imigrare și control la frontierele exterioare, care se bazează pe solidaritatea statelor membre și care este echitabilă față de cetățeni statelor membre; 2) asigurarea unui nivel ridicat de securitate prin măsuri de prevenire a criminalității, a rasismului și a xenofobiei, precum și prin lupta contra acestora; 3) facilitarea accesului la justiție, îndeosebi prin recunoașterea reciprocă a hotărârilor judiciare și extrajudiciare în materie civilă; 4) implicarea parlamentelor naționale în controlul măsurilor luate.

§1.2. Cooperarea polițienească

Conform art. 30 T.U.E *cooperarea polițienească* urmărește :

a) cooperarea operațională între serviciile de poliție, serviciile vamale și serviciile represive specializate ale statelor membre în domeniul prevenirii și descoperirii infracțiunilor și al anchetelor în materie;

b) colectarea, stocarea, preluarea, analiza și schimbul informațiilor;

c) cooperarea în domeniile formării profesionale, al schimburilor de ofițeri de legătură, precum și al utilizării de echipamente și al rezultatelor cercetării criminalistice;

d) evaluarea în comun a tehnicilor speciale de anchetă privind descoperirea formelor grave de criminalitate organizată;

e) coordonarea unor acțiuni prin Europol⁴.

§1.3. Cooperarea judiciar penală

Tratatul asupra Uniunii Europene, în art.31 stabilește că în cadrul celui de-al treilea pilon al Uniunii acțiunile în comun în domeniul *cooperării judiciare penale* vizează:

a) facilitarea și accelerarea cooperării între ministere și autoritățile judiciare ale statelor membre competente în ceea ce privește procedura și executarea hotărârilor judecătorești;

b) facilitarea extrădării între statele membre;

⁴ Europol organism al Uniunii Europene care aplică legea comunitară pentru combaterea criminalității și are ca obiectiv îmbunătățirea cooperării între autoritățile competente ale statelor membre pentru prevenirea și combaterea crimei organizate internaționale.

c) asigurarea, în măsura necesară ameliorării acestor cooperări, compatibilității regulilor aplicabile în statele membre;

d) adoptarea progresivă de măsuri care să stabilească prevederi minimale referitoare la elementele constitutive ale infracțiunilor și la pedepsele aplicabile în domeniile criminalității organizate, a terorismului și a traficului de droguri.

Legea sau legea cadru europeană stabilește măsuri care urmăresc:

a) stabilirea de reguli și de proceduri pentru asigurarea recunoașterii în ansamblu Uniunii, a tuturor hotărârilor și deciziilor judiciare;

b) prevenirea și rezolvarea conflictelor de competențe între statele membre;

c) sprijinirea formării magistraților și a personalului de justiție;

d) facilitarea cooperării între autoritățile judiciare sau echivalente ale statelor membre, în cadrul urmăririi penale și a executării deciziilor.⁵

De asemenea, se pot stabili reguli cu privire la:

- admisibilitatea reciprocă a probelor între statele membre;
- drepturile persoanelor în procesele penale;
- drepturile victimelor criminalității;
- alte elemente specifice de procedură penală.

§1.4. EUROJUST - organism comunitar

La nivel instituțional, prin acte ale Consiliului, au fost create structuri specializate de cooperare polițienească și de cooperare judiciară cărora li s-au conferit competențe

⁵ *Constituția Europei*, articolului III - 270, paragraful 1, p.201.

specifice. Primele eforturi au fost concretizate în Grupul Trevi, urmat de crearea unei structuri operaționale Biroul anti-drog Europol în 1994⁶.

Prin decizia Consiliului Uniunii Europene 2002/187/JAI din 28 februarie 2002, a fost instituită unitatea **Eurojust** dotată cu personalitate juridică și finanțată de la bugetul general al Uniunii, în scopul întăririi luptei împotriva formelor grave de criminalitate⁷, după ce importanța acesteia este menționată în articolul 30 T.U.E și articolul 31 al T.U.E modificat de Tratatul de la Nisa.

Unitatea este compusă din câte un reprezentant al fiecărui stat membru, care are calitate de procuror, judecător sau ofițer de poliție cu prerogative echivalente⁸.

Statutul membrilor naționali Eurojust este stabilit de statele membre pe care le reprezintă, inclusiv durata mandatului. Fiecare stat membru definește natura și întinderea competențelor juridice pe care i le atribuie reprezentantului național în Eurojust pe propriul teritoriu.

De asemenea, statul membru stabilește atribuțiile reprezentantului său în raporturile acestuia cu autoritățile judiciare din alte state, conform angajamentelor internaționale

⁶ *Decizia Cadru a Consiliului din 15 martie 2001 privind statutul victimelor în procedurile penale și Directiva 2004/80/CE a Consiliului din 29 aprilie 2004 privind compensațiile pentru victimele criminalității*, JO L 261 din 6 august 2004.

⁷ Ovidiu Ținca – *Eurojust -Organ al Uniunii Europene în lupta împotriva criminalității* în Revista de Drept comercial, Anul XII, Nr.6/2002, Ed."Lumina Lex", București, 2002, p.72.

⁸ Gheorghiu Mateuț, Nicoleta Ștefăroi, Violeta Petrescu, Raluca Prună, Radu Tărniceriu, Sofia Luca, Georgeta Gafta, Aurel Dublea, Daniela Iovu, Elena Onu, Cătălin Luca, *Traficul de ființe umane. Infractor. Victimă Infrațiune*, Asociația Alternative Sociale Iași, Asociația Magistraților Iași, 2005, p.193-194; O. Ținca, op.cit., p.73.

pe care și le-a asumat⁹. La desemnare statul membru notifică secretarului general al Consiliului și Eurojust decizia pe care a luat-o pentru a fi informate celelalte state membre. La rândul lor celelalte state membre ale Uniunii Europene se angajează să accepte și să recunoască prerogativele reprezentantului național¹⁰.

Schimbul de informații între Eurojust și statele membre se realizează prin intermediul membrilor naționali. Aceștia au acces la informațiile conținute de cazierul judiciar național sau de oricare evidență a statului membru pe care îl reprezintă, în aceleași condiții pe care dreptul aceluia stat le prevede pentru un procuror, judecător sau ofițer de poliție având prerogative echivalente¹¹.

Statele membre pot desemna în afara reprezentanților lor în Eurojust unul sau mai mulți corespondenți naționali. De asemenea, unitatea contribuie la îmbunătățirea cooperării cu OLAF, organizație în lupta anti-fraudă în cadrul Uniunii Europene, în dosarele care afectează interesele financiare ale Uniunii Europene.

Eurojust își propune: - să promoveze și să amelioreze coordonarea autorităților competente în cadrul anchetelor și urmărilor judiciare care interesează două sau mai multe state, ținând seama de cererea unei asemenea autorități,

⁹ Unitatea Eurojust poate fi solicitată de o autoritate competentă a unui stat membru să sprijine o anchetă sau acte de urmărire judiciară de care este interesat un singur stat membru și un stat terț, dacă s-a încheiat un acord de cooperare cu acel stat sau dacă există un interes esențial pentru acordarea acestei susțineri.

¹⁰ O. Ținca, op.cit., p.73.

¹¹ Art. 9 paragraful 4 al *Deciziei 2002/187/JAI din 28 februarie 2002 a Consiliului de instituire a Eurojust în vederea consolidării luptei împotriva crimei organizate*, JO L 063 din 6 martie 2002.

precum și de orice informație furnizată de un organ competent;

- să amelioreze cooperarea între autoritățile competente ale statelor membre îndeosebi prin facilitarea punerii în aplicare a întraajutorării judiciare internaționale și a punerii în executare a cererilor de extrădare;
- să susțină autoritățile competente ale statelor membre pentru întărirea eficacității anchetelor și urmărilor judiciare¹².

Membrii naționali ai unității Eurojust sunt abilitați să schimbe fără autorizare prealabilă, între ei sau cu autoritățile competente ale statului membru de care aparțin, orice informație necesară îndeplinirii sarcinilor acestui organ comunitar.

Competențele generale ale unității Eurojust stabilite în art.4 paragraful 1 al deciziei 2002/187 se referă la:

- tipurile de criminalitate și infracțiunile pentru care Europol are competență (terrorismul, traficul ilicit de stupefiante, traficul de ființe umane, filiere de imigrare clandestină, traficul ilicit de materii radioactive și nucleare, traficul ilicit de autovehicule, falsificarea monedei euro, spălarea de bani legată de activitățile criminale internaționale);

- următoarele tipuri de criminalitate: criminalitate informatică, fraudă și corupția ca și toate infracțiunile care ating interesele financiare al Comunității Europene, spălarea produselor rezultate din crime, criminalitatea care afectează mediul înconjurător, participarea la o organizație criminală în sensul acțiunii comune 98/733/JAI din 21 decembrie a

¹² At.3 al Deciziei 2002/187/JAI din 28 februarie 2002.

Consiliului, alte infracțiuni comise în legătură cu tipurile de criminalitate și cu infracțiunile enunțate mai sus.

Art. III – 271 paragraful 1 din Constituția Europeană prevede că prin legea – cadru europeană se pot stabili reguli minimale referitoare la definirea infracțiunilor și a pedepselor în domeniul criminalității deosebit de grave, care au o dimensiune transfrontalieră, datorită caracterului sau incidențelor, sau din nevoia specială de a combate aceste infracțiuni de pe poziții comune.

Totodată, prin lege sau lege-cadru europeană pot fi stabilite măsuri de încurajare și de sprijin a acțiunilor statelor membre pentru prevenirea criminalității, dar fără a se trece la armonizarea dispozițiilor legislative ale statelor membre.

Art. III – 274 dă dreptul Consiliului de a institui un Parchet European, pe lângă Eurojust în vederea combaterii infracțiunilor care aduc atingere intereselor financiare ale Uniunii Europene. Înainte de a adopta legea europeană, Consiliul, care hotărăște în unanimitate, primește aprobarea Parlamentului European.

Cooperarea polițienească cuprinde toate autoritățile competente ale statelor membre, inclusiv serviciile de poliție de bază și alte servicii specializate în domeniul prevenirii sau descoperirii infracțiunilor și anchetelor. În acest scop, prin lege sau lege-cadru europeană pot fi stabilite măsuri referitoare la:

- a) colectarea, stocarea, analiza și schimbul informațiilor pertinente;
- b) susținerea formării personalului, echipamentelor și a cercetării criminalistice;
- c) tehnicile comune de anchetă pentru descoperirea formelor grave de criminalitate organizată¹³.

¹³ *Constituția Europei*, articolul III – 275, paragraful 2, p.207.

De asemenea, se stabilesc condițiile și limitele în care autoritățile competente ale statelor membre pot interveni pe teritoriul altui stat membru, în legătură cu acordul autorităților aceluși stat. Reglementarea este adoptată de Consiliu, cu votul unanim al membrilor săi, după consultarea Parlamentului European¹⁴.

În conformitate cu art.3 din decizia 2002/187/JAI competența Eurojust este limitată la faptul că poate acționa numai la cererea unui stat membru și cu condiția ca potențiala infracțiune să mai implice pe lângă statul care face cererea, un alt stat membru. Astfel, cele două structuri de cooperare polițienească și judiciară depind de voința de cooperare a statelor membre și de disponibilitatea acestora de a transmite informațiile pe care le dețin¹⁵.

Părțile pot schimba informațiile necesare relevante, dar nu excesive, în vederea combaterii formelor grave ale criminalității transnaționale organizate, a corupției sau terorismului.

Toate informațiile schimbate între părți sunt comunicate prin intermediul punctului de contact cu Eurojust și al membrilor naționali implicați. Odată cu numirea magistratului de legătură, toate informațiile sunt comunicate prin intermediul acestuia¹⁶.

¹⁴ O. Ținca, *Drept comunitar general*, ediția a III-a, Ed."Lumina Lex", București, 2005, p. 216.

¹⁵ *Acordul din 2 decembrie 2005 semnat la Bruxelles privind cooperarea între România și Eurojust*, publicat în M. Of. nr.300/4 aprilie 2006, ratificat prin Legea Nr.58/2006 din 22 martie 2006 pentru ratificarea Acordului privind cooperarea dintre România și Eurojust, și pentru reglementarea unor măsuri referitoare la reprezentarea României la Eurojust, în perioada ce precedă aderării și după data aderării la Uniunea Europeană.

¹⁶ Conform articolului 9 din *Legea 58/2006 pentru ratificarea Acordului privind cooperarea dintre România și Eurojust*.